

XLII. évf. Cluj-Kolozsvár, 1932 január-február. 1-2. sz.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította: **Dr. BOROS GYÖRGY.**

Dr. Abrudbányay Ede, a D. F.-E. új elnöke.

i Albert ur
Loc
Str. Al. Vlăhuța 6 [Bol 1

Beszámoló D. F. Egyletünk negyvenhetedik közgyűléséről.

1931 december 12-én, d. u. 4 órakor tartotta meg Egyletünk negyvenhetedik közgyűlését, melyet több szempontból nevezhetünk rendkívüli fontosságú eseménynek egyházi életünkben. Ezen a közgyűlésen került tárgyalás alá — Egyletünk fennállása óta másodszor — alapszabályunk. Az E. K. Tanács határozata, melyben körvonalazta a különböző egyháztársadalmi egyesületek működését és feladatát, itt olvastatott fel először. Lemondott főt. Dr. Boros György püspök ur ügyvezető-alelnöki tisztségéről, de ugyanakkor diszelnökünké választatott, így tehát végre alkalmunk nyílt, hogy bár ily csekély megtiszteltetésben is, megmutathassuk hálánkat azért a korszakalkotóan lelkes munkásságáért, mellyel Egyletünk megalapítását és haladását mind mostanáig szolgálta. Hangsúlyozzuk, hogy ezt a lemondást csak ezért, hálánk megmutathatásáért fogadtuk el, egyébként reméljük, sőt tudjuk, hogy az az áldásos viszony, mely főtisztelendő urunk és Egyletünk között a múltban fennállott, a jövőben is megmarad. Ennek a közgyűlésnek rendkívüli fontossága megmutatkozik továbbá abban is, hogy azon Egyletünk elnököt választott, még pedig olyan elnököt, akinek köztisztületben és általános szeretetben álló egyénisége, tudása, ügybuzgósága és egyházszeretete már magában véve is garancia arra, hogy Egyletünk a jövőben még fokozottabb mértékben fogja szolgálni Egyházunkat. Új elnökünk, Dr. Abrudbányai Ede, volt országgyűlési képviselő és kolozsdobokaköri felügyelőgondnok ur elnöki székfoglalóját itt közöljük. Végül pedig új tisztikart is választottunk, melynek összetétele — hisszük — szintén munkánk javára fog szolgálni. Ennek az ily sok szempontból kiemelkedő fontosságú közgyűlésnek lefolyását röviden ismertetni kívánjuk olvasóinkkal.

Az „Erős várunk nekünk az Isten“ eléneklése után Mátyus Gergely szőkefalvi lelkész emelkedett hangú imát mondott. Majd főt. püspök urunk megnyitó beszéde olvastatott fel. A megnyitó így hangzott:

46 esztendő múltán visszatekintés Dávid Ferenc Egyletére.

Történelmet írunk. Bármilyen igénytelennek látszik, bármilyen hamar elfedi léptei nyomát az idők homoktengere, minden mozzanat belekerül s benne van a történelem léttengerében. Ha elég egy perc-szünet az emberszív működésében, hogy belépjen a halál, éppen ugy csonka és szakadozott a társadalmi s szintén az egyházi élet folyamata is, ha napok, esztendők terméketlen pusztasággá silányulnak.

Unitárius egyházunk háromszáz esztendő alatt mindig az önvédelem kemény és gyakran sikertelen, legtöbbször veszteséggel búsított munkáját végezte. Eszmetermékei voltak, de a sajtó nyilvánosságához nem juthattak. Hiszen még hitelveinket is csak a cenzura kegyéből lehetett kinyomatni. Teljes hosszú 300 esztendő után,

1868 hozta az első szabad fellélegzést. Új élet és új hit kezdett ébredezni. Az unitáriusok mertek hinni és kezdettek élni.

„Régi fénynél, új fény támadt“.

1879-ben egy hatalmas oszlop emelkedett ki a Székelyföld sziklás ormai közül. Tele volt hieroglifákkal, szentírásokkal, régen elfakult szavakkal, históriákkal, híres nevekkal s ezek között egy mindent egybefogó nagy név: *Dávid Ferenc*. A magyar unitáriusok második báfor elgondolása hívta létre *Dávid Ferenc emléket*. Első volt az 1868. évi tordai zsinat. A második 1879-ben a székelykereszturi. Itt láttuk meg először azt a hatalmas oszlopot, melyen Dávid Ferenc neve tündökölt. Alkotója egy izzó, vérző keblű székely: Jakab Elek, kinek még sokkal adósa a székely unitáriusság. Az emlékünnepe messzi nyugatról idevonzotta az angol unitáriusság historikusát, Gordont s ugyanakkor megtermékenyítette a jövőbe néző ifju lelkeket. Azóta szüntelenül az ajkakon Dávid neve, mert már 1884-ben egybe (Egyesületbe) tömöríti Erdély fogékony öregeit és ifjuságát a Dávid Ferenc Egylet lobogója alatt.

Sokszor gondoltam vissza már az elmúlt 46 esztendő lelkesítő, életre, munkára és áldozatra hívó szép jeleneteit. Sokszor gyönyörködtem a falusi kisleány bátortalan hangján szóló Petőfi- és Aranyversekben. Hiszem, hogy a falusi legényeket a tánc hívta össze, de mégis jól esett látnom, milyen készek követni az énekvezér kicsiny pálcáját. S azután, itt a Dávid Ferenc városában, ki nem gyönyörködött az egyetem híres professzorai eszmefej egéteiseiben és a pátriárka Brassai elnöki szövegjeiben. Hogy nőink a koncerteket és a Dávid Ferenc bálokat messze szárnyaló hírűvé tették, arról szólhatnak fiatal asszonyaink, akik akkor első ízben léptek bálterembe dobogó szívvél és reszkető lábbal.

A Dávid Ferenc Egylet Erdélyben társadalmi nélkülözhetetlen tényezővé, minden jó kedélyű és tanulni és élvezni szerető embernek kellemes találkozó helyévé lett a régi kollégium dísztermétől a New-Yorkig, onnan az új dísztermig s faluról-falura minden templomban és minden más alkalmas helyen.

S bárha a kedélyesség, a könnyen szórakozás, néha a komoly tanulás, vegyesen váltotta föl egymást, sohasem feledte a hitélet szükségleteit és mindig gondosan ápolta az erkölcs tisztító parancsait. A gondolatok és emlékek tengere fölött vitorlázva ingadozó csónakunkon mindig ott volt az, aki most bucsura hangolva ül itt az elnöki széken.

Engedje meg mélyen tisztelt közgyűlés földéznem kitűnő emléket a rendes, hűséges, áldozó és lelkesedve lelkesítő elnökeinknek.

Brassai Sámuel 1885-től 1897-ig. E név mindent magába foglal és mindent kifejez. A 85 éves ifju után ki ne sietett volna bizalommal haladni. Hajós János bár rövid ideig, de egész szívvél és lélekkel együtt volt velünk.

Petrichevich Horváth Kálmán emléke oly élénk még, hogy csak nevét kell említenem, hogy lássa mindenki azt a szerény bölcsét, aki

minden alkalomra termelt néhány buzdító parancsot számunkra. Oly finom, oly gyöngéd volt minden szava, minden fölhívása, hogy csak a rideg lelkek kerültek el a hatását.

A Petrichevich-család még két névvel: az Arthuréval és a Rudolféval ajándékozott meg, de csak rövid időre s akkor is csak a készséggel, de a betegség miatt inkább elnézést kérő visszavonulással. Ennek lön következése, hogy az utóbbi időben az alelnök ült az elnöki székben.

Most ő is fölmentését kéri. Nem azért, mert pihenni akar, hanem azért, hogy új erő vegye kezébe Dávid Ferenc lobogóját. Új erő és új elindulás. Mi a magyar világ legújabb aranykorában indultuk el, amikor a materiálizmus rideg lelkű apostolai homályba akarták borítani Isten egét. Mi akkor az unitárius istenhitet a tiszta erkölcs intuitív bázisán siettünk megerősíteni népünk sokaságában a városból kiindulva a rokon lelkek segítségével.

Ma a háboruban leromlott, hitben ingadozó, a gazdasági válság pokoli inségében mentségért kiáltók közé kell kivonulnunk. Ma újra kell teremteni az embert. Ma önmagához kell téríteni, hogy higgyen először önmagában, azután az élet lehetőségében, az ujrászületésben. Ezt a roppant nagy feladatot nem akarom magamtól elhárítani, másra neheztetni, hanem azt óhajtom, hogy Dávid Ferencnek egy ujtott gárdája álljon sorompóba s nézzen szembe az unitárius lelkek szükségletét kielégítő teendőkkal.

Biztosíthatom a Dávid Ferenc Egyletet, hogy míg Isten életemet és erőmet megtartja, a munkások között leszek, hiszen a püspöki munkakör azonos az egyletünk előtt álló feladatokkal. Biztosíthatom arról is, hogy lelkipásztor, tanító és más belső ember a Dávid Ferenc lobogójának dicsőséget fognak szerezni. Bizalommal, jó reménységgel mindig csak előre!

Ezzel mai közgyűlésünket megnyitom.

A megnyitó elhangzása után Dr. Varga Béla főtitkár a választmány nevében javasolta, hogy főt. Dr. Boros György püspök urat válasszuk meg diszelnökünké, hálánk és elismerésünk jeléül. A javaslatot, Vári Albert vál. tag elismerő szavai után, a közgyűlés egyhangu lelkesedéssel elfogadta. Ezután Szent-Iványi Sándor titkár előterjesztette a választmány javaslatát az elnöki szék betöltésére nézve. Előterjesztése alapján, a közgyűlés közfelkiáltással Dr. Abrudbányai Ede, kolozsdoboka-köri f. ü. gondnok urat elnökké választotta s meghívására három tagu delegációt küldött ki. Rövid szünet után a terembe lépett új elnökünk, kit a közgyűlés kitörő lelkesedéssel és tapssal fogadott. Új elnökünket a közgyűlés nevében Dr. Boros György diszelnök üdvözölte az alábbi szavakkal, melyet főt. püspök urunk nagyfoku rekedtsége miatt a titkár olvasott fel.

Nagyságos Elnök Ur! Egy véletlen incidens következtében nem mondhatom élőszavakkal üdvözetemet most, midőn a Dávid Ferenc Egylet elnöki székébe lépik. Melegebb, közvetlenebb lett volna az

élő hang, de nem segíthetek rajta. Azt azonban nem kerülhetem el, hogy üdvözlőmet ne tolmácsoljam.

Üdvözlöm doktor ur, mint a D. F. Egylet választmányára és közgyűlése teljes bizalmának letéteményesét. Üdvözlöm, mint a nagy Brassaiak ifju, erőteljes és munkára kész utódját. Üdvözlöm, mint olyant, akinek elnöki minőségében alkalma lesz az unitárius társadalom különböző rétegeinek kezében tartani munkás kezét. Üdvözlöm, mint olyant, akinek föladata a közönség nagy seregében bizalmat, erkölcsi bátorságot ébresztetni és közöttük az egységet és a jóra törekvést, ha szükség, megteremteni.

Tartsa mindig szeme előtt, hogy valamint Dávid Ferenc a legmodernebb volt, ugy a Dávid Ferenc Egylet a legmodernebb szervezet, melyben egyenlő jogon foglalt helyet a nő a férfival. Ez biztosította számára azokat a szép társadalmi és erkölcsi sikereket, amelyekre büszkék vagyunk.

Fogadja tőlem, mint az Egyesületnek kezdet óta tisztviselőjétől legforróbb üdvözlőmet. Isten éltesse és segítse meg, hogy nemcsak sikerre, hanem diadalra vezethesse Dávid Ferenc tiszta és szent lobogóját!

Az üdvözlő beszéd elhangzása után, elnökünk az alábbiakban válaszolt:

Mélyen tisztelt Közgyűlés!

Őszinte hálával köszönöm megtisztelő bizalmukat, amellyel engem a Dávid Ferenc-Egylet elnöki székébe emeltek.

Végtelenül megtisztelő rám nézve bizalmuk önmagában is, azonban a megtiszteltetést fokozza az a tény is, hogy bizalmukkal nagy elődök nyomdokaiba helyeztek.

Mint gondolkodáshoz szokott ember, igyekszem új elhivatásom lényegével tisztába jönni.

Első pillanatra azt mondhatnám, hogy a Dávid Ferenc-Egylet elnöki székében tovább fogom folytatni azt a küzdelmet, amelyet életem céljául választottam: küzdeni és dolgozni fogok az igazságért.

Csak hogy az az igazság, amelyért mint jogász és politikus küzdöttem, az emberek labilis alapon nyugvó jogi igazsága volt; ellenben a Dávid Ferenc-Egylet elnöki székén az örök értékű isteni igazság szolgájaként szegődöm.

Emberi és isteni igazság! Egy egész világ választja el a kettőt egymástól.

Az emberi igazság gyengéje az egyoldalúság, az egyéni, partialis érdekszolgálat, mert hiszen az emberi igazság egyesek bukásán keresztül vezet mások diadalához. Az emberi igazság egyoldalúságát a római jogbölcselet úgy fejezte ki, hogy „summum jus, summa injuria!”

A jogi igazság tökéletlen voltát a nyomában támadó diszhar-

monia jellemzi! Az emberi győzelem diadalmárába ürmcseppeket csepegtet, az emberi igazság diadalhymuszába kirívó diszharmoniaival süvit belé az elbukott és alól maradt milliók kétségbeesett fogcsikorgatása...

A tökéletes harmonia az az elválasztó vonal, amely az isteni igazságot a jogi igazságtól elhatárolja.

Az isteni igazság eszközei a szív szeretete, amely az embereket összekapcsolja és a hit világosító ereje, amely a szív indulatait fölemeli és tisztultabb szférák felé irányítja.

Szívünk szeretetén át igyekezzünk megismerni és magunk mellé emelni embertársainkat és hitünk erejével küzdünk, dolgozunk és törekedünk megvalósítani Istennek országát itt e földön.

Elnöki programomat egyetlen mondatba foglalhatom össze: céloom és törekvésem a vallásos kultúra segítségével tisztábbá, szebbé és harmonikusabbá tenni az emberi életet.

Ehhez a programhoz kérem én az Önök nagyértékű támogatását és kérjük mindannyian töredelmes lélekkel a jó Isten áldását és segedelmét.

A nagy tetszéssel fogadott elnöki székfoglaló után Szent-Ivány. Sándor titkár olvasta fel évi jelentését Egyletünk munkálkodásáról

Jelentés a Dávid Ferenc-Egylet 1931. évi munkásságáról.

Ez az év a gazdasági válság okozta nehézségeknek részben leküzdésével, részben az előttük való meghódolás viszontagságaival telt el. Ez a tény rányomta bélyegét úgy a központi anyaegylet, mint a fiókegyletek tevékenységeire.

A) Anyaegylet.

Mindenekelőtt veszteségeinkről kell megemlékeznünk. A halál elragadta sorainkból Gr. Horváth Tholdi Rudolf elnökünket, Dr. Váradi Aurél választmányi tagunkat s alig pár nappal ezelőtt Özv. Ferencz Józsefné, született Gyergyai Anna áldott emlékü nagyszonyunkat, ki Egyletünknek sokáig alelnöknője, mindvégig büszkesége volt. Elhunytukról e jelentésben is, mely Egyletünknek munkásságát foglalja össze, kifejezzük azt a fájdalmat, melyet elvesztésükön érzünk s egyuttal azt az elismerést és hálát is, mellyel munkásságukra emlékezünk.

A gazdasági válság nyomását mi is éreztük. Hosszas küzdelem után, végre is kénytelenek voltunk a körülmények nyomasztó hatása alatt csökkenteni kiadásainkat. Így az „Unitárius Közlöny“ eddigi 20 oldala helyett most már csak 16 oldalt tudunk adni. Ez a „leépítés“ bár szükséges volt, mégis aggodalommal tölt el, mert a 20 oldalnyi terjedelem módot adott arra, hogy valamelyes szellemi irányt követni és betartani tudjunk, míg a 16 oldal alig elég a

hírek, ünnepélyek, közérdekű események és aktuális cikkek beszorítására is. Ezért e helyről is elnézést kell kérnünk azoktól a fiókegyleteinktől, melyek jelentésüket azzal küldötték be, hogy azokat a Közlönyben is közöljük le. Ha ezeket az összefoglaló évi jelentéseket is leközzöltük volna, akkor igazán nem maradt volna hely semmi egyébbe.

A gazdasági válság kényszerítette választmányunkat arra is, hogy felszólítást intézzen hátrálékos előfizetőinkhez hátrálékaik kiegyenlítése végett. Legutolsó, decemberi számunkban azután, azt is kénytelenek voltunk előfizetőink tudomására hozni, hogy aki előfizetését ez év végéig nem rendezi, januárra már nem kaphatja lapunkat. Eddig két, sőt három éves hátrálékban levő előfizetőinknek is küldöttük a Közlönyt, mert megfelelő tőkével rendelkezünk és mert sokszor öt évi hátrálékot is egyszerre megfizettek olvasóink. A mai viszonyok között azonban kénytelenek vagyunk a lap példányszámát a beérkező előfizetési díjaktól tenni függővé.

Az Unitárius Naptár már az elmúlt évben is sok gondot okozott az anyaegyletnek, mely a deficittől éppen csak hogy megmenekült. Mégis kiadtuk ez évben is a Naptárt az eddigi terjedelemben s hozzá még olcsóbb — 20 leus — árban, hogy leszegényedett olvasóink is megvásárolhassák azt s vállaltuk egy esetleges súlyos deficit kockázatát, mert úgy éreztük, a Naptár missziói hivatást tölt be s megjelenése egész egyházunknak is szinte presztizs kérdése már. Reméljük, hogy az anyaegylet nemes indításu áldozatával arányban fog állani az a fogadtatás, melyben a terjesztők és a vásárlók Naptárunkat részesíteni fogják.

A gazdasági válsággal való küzködésünk mellett anyaegyletünk legfőbb törekvése arra irányult, hogy alapszabályainknak rég tervezett kibővítését, illetve átalakítását elvégezze. Még csak megszámlálni sem lehet azt a sok választmányi, elnöki és szakértőkből összehívott gyűlést és tanácskozást, melyet e végből tartottunk. Alig volt hét, hogy legalább egyszer össze ne gyűltünk volna, viszont sok hét volt, melyen kétszer-háromszor is gyűlést tartottunk. Munkánk nem volt könnyű. E. K. Tanácsunk leírata, melyben az Unitárius Nőkszövetsége megalakulásáról, illetőleg kiválásáról értesített s egyuttal felhívott, hogy alapszabályainkat az Unitárius Nőkszövetsége szabályzatának megfelelően dolgozzuk át, új feladatok elé állította elnökségünket. Most már nem is egyszerű kibővítésről, hanem célkitűzésünk megváltoztatásáról kellett tanácskoznunk. Alapszabálytervezetünk sok vita után kialakult formájában mai közgyűlésünk elé kerül. Még csak annyit kívánunk megjegyezni, hogy alapszabályaink tervezett reformjáról vidéki tagozatainkat értesítettük, megküldve a tervezetet is s kértük hozzászólásukat. Sok és értékes válasz érkezett be hozzánk e tárgyban, de nem elég. Egész vidékek akadtak, melyek egyáltalában nem válaszoltak. Reméljük, hogy a közönytnek ez az elítélendő megnyilatkozása lassanként el fog tűnni egyleti életünkéből.

Alapszabálytervezetünk megküldésén kívül külön körlevelet intéztünk valamennyi fiókegyületünkhöz, melyben a fiókegyuletek szervezetéről, valamint arról kérdezősködtünk, hogy miben várnák főként az anyaegylet támogatását. Ilyen információkra koronként szükség van, mert az évi közgyűlés tulzsufolt tárgysorozata nem engedi meg, hogy minden fiókegyületünk megnyilatkozhasssék.

Ugyanezt a célt szolgálta a titkár látogatása az Udvarhelyi körben, hol hét fiókegyületet látogatott meg s iparkodott a helyszínén figyelni meg egyleti életünk folyását és szükségleteit. Azok a benyomások, melyeket ott szerzett, egyrészt kellemes meglepetésként hatottak, mert a gazdasági válság ellenére is virágzó fiókegyuleteket és öntudatos buzgó vezetőket talált, más részről pedig gazdag anyagot nyújtottak egyletünk munkaprogramjának elkészítéséhez, melyet alapszabálytervezetünk után legfőbb feladatunk lesz kidolgozni.

Anyaegetünk összeköttetései között meg kell említenünk azt is, hogy ügyvezető alelnökünk, főt. Dr. Boros György püspök ur Magyarországon való időzése alatt meglátogatta ottani hittestvéreink D. F.-Egyleteit is és mindenütt buzgó munkásságot, szép eredményeket talált.

Anyaegetünk helyi érdekü munkálkodása rendjén templomunkban bibliamagyarázat-sorozatot rendezett 8 vasárnapon át. A bibliamagyarázatok egy része már megjelent, a többi ezentul fog napvilágot látni az Unitárius Szószék hasábjain.

A főtisztelendő asszony Egyletünk javára fényes sikerü keleti szőnyeg és kaktusz kiállítást rendezett a püspöki lakásban, melynek bevétele nagyban hozzájárult ahhoz, hogy Egyletünk anyagi viszonyai teljesen le nem romlottak.

Szokásos Dávid Ferenc emlékünnepeinket ez év november 15-én is megrendeztük, melynek külön érdekességet adott, hogy azon dr. Kristóf György egyetemi tanár ur értékes előadást tartott.

Missziói munkánkat ez évben is iparkodtunk végezni s e célra a Közlöny és a Naptár hasábjain közölt cikkeken kívül, külön levélben fordultunk városon szolgáló leányainkhoz, mely levelet lelkészeink feleségei voltak szivesek továbbítani az egyházközségeikből eltávozott leányokhoz. Az Unitárius Közlöny több száz példánya szorványban lakó hiveinknek ingyen járt. Sajnos, anyagiak hiányában ez évben nem adhattunk ki missziói füzeteket, sőt még a tervbe vett Dávid Ferenc Egylet Évkönyvének a kiadásától is el kellett tekintenünk. Reméljük azonban, hogy jövőre talán ismét kiadhatunk néhány füzetet.

Ügymenetünk tökéletesítése érdekében irodát állítottunk fel a Kollégium épületében, ahol rendes hivatalos órák alatt, iktató és más adminisztrációs rendeltetésü könyvekkel próbálunk egyleti életünkbe pontosságot és gyorsaságot vinni be. E célra havi 500 leu tiszteletdíjjal egy fiatal teológus személyében segédmunka erőt is állítottunk be, akinek ez egyuttal pályája elvégzéséhez anyagi segítséget is jelent.

Meg kell talán még említenünk, hogy ez évben gyűjtöttük

össze az Unitárius Közlöny összes évfolyamait, valamint az Egylet kiadásában megjelent különböző füzeteket és könyveket, melyeket bekötve irodánkban helyeztünk el, hol azok a tagok rendelkezésére állanak.

B) *Fiókegyletek.*

Az alapszabálytervezet megvitatására szánt idő nem engedi meg, hogy részletesebben foglalkozunk a fiókegyletekben végzett munkával, azért összefoglaló jelentésben kell beszámolnunk, néhány jellegzetesebb és fontosabb mozzanatot domborítva ki csupán.

Egyletünk szervezett fiókegyletei körönként a következőképen oszlanak meg. I. Kolozsdoboka-kör 3 egyházközségben. II. Aranyostordai egyházkör 14. III. Küküllői egyházkör 7. IV. Marosi egyházkör 7. V. Sz.-kereszturi egyházkör 23. VI. Udvarhelyi egyházkör 13. VII. Felsőfehéri egyházkör 4. VIII. Háromszéki egyházkör 6 egyházközségben. Összesen tehát 67 egyházközségben működik a Dávid Ferenc Egylet, illetőleg annak valamilyen tagozata.

I. A kolozsdobokai körben az egyes fiókegyletek egymással csak levéligileg érintkeztek. Közös összejöveteleket a nagy távolságok, valamint a fiókegyletek kevés száma miatt nem tarthattak. II. Az aranyostordai körben lelkészköri, valamint egyházköri gyűlések alkalmával tárgyalták meg a fiókegyletek teendőiket. III. Küküllői egyházkörben a dicsőszentmártoni Dávid Ferenc-Egylet gyűléseire jártak a fiókegyletek kiküldöttei.

IV. Marosi egyházkörben köri összejövetelekről nem szól a jelentés, annál szebb munka folyik azonban, az egyes egyházközségi fiókegyletekben. Nemcsak anya-, hanem leányegyházközségekben is folyik Dávid Ferenc-Egyleti munkásság.

V. A sz.-kereszturi egyházkörben értékes köri összejövetelt tartottak, melynek lefolyása az Unitárius Egyház c. lapban ismertette volt.

VI. A sz.-udvarhelyi egyházkörben Gyepesen rendeztek szép sikerű köri gyűlést. E körben különben igen sokoldalú és kifejtett egyleti életet találunk, mely egyletünk célkitűzésének minden ágára kiterjed.

VIII. A háromszéki egyházkör három csoportra osztotta fel munkásságát. Az I. csoport Sepsiköröspatakon, Arkoson és Sepsibodokon tartott műsorral egybekötött összejöveteleket. A II. csoport Bölönben, Ürmösön, Brassóban és Nagyajtán tartott műsorral és értékes felolvasásokkal egybekötött összejöveteleket. A III. csoport Szentivánlaborfalván, Sepsiszentkirályon és Kőkösön tartott összejöveteleket szintén műsorral és felolvasásokkal egybekötve. Az összejöveteleket szeretetvendégség követte.

Amint látjuk tehát, fiókegyleteink körönként is szép munkát fejtenek ki és összejöveteleik során megvitatják közös problémáikat, egyben élénkitve azokkal egyháztársadalmi életünket is.

Magukban az egyházközségi fiókegyletekben általában nép-

művelési és vallásos délutánok rendezésével, dalárdák, olvasókörok fenntartásával folyik a munka. Ma már, hála Istennek, alig egy néhány helyről hallatszik panasz, hogy megfelelő helyiség hiánya miatt összejöveteleket nem tudnak tartani. Kívánatos volna azonban, hogy kulturházak, egyleti helyiségek építésével mindenütt központosítsák az egylet munkásságát, valamint az is, hogy a dalárdák ne csak előadásra szánt darabokat tanuljanak be, hanem zenei ismeretek tanításával zenei kulturát is terjesszenek, egyházi énekeinket lehetőleg több szólamban megtanulják s ez által istentiszteleteink hangulatát is emeljék. Sok szép és figyelemreméltó ünnepség lefolyásáról kaptunk jelentést, melyeket azonban, most az idő rövidsége miatt nem ismertethetünk.

Egyletünk pénzügyi helyzete.

Anyaegetünk pénztári állapotát az 1930. évről az alábbi kimutatás fejezi ki:

Bevétel	---	---	---	---	---	---	175.568
Kiadás	---	---	---	---	---	---	174.158
Az Egylet vagyona	---	---	---	---	---	---	160.179

Fiókegyleteink közül csak néhányan küldöttek jelentést pénztári állapotukról és így azokat most nem ismertetjük.

Fentiek alapján örömmel győződhetünk meg arról, hogy bár sulyos és megpróbáltatásokkal teljes időket élünk, egyleteink mégis szép munkáról és haladásról tesznek tanubizonyságot. Ez amennyiben örvendetes, annyira kívánatos is. Ha valamikor, úgy ma van igazán szükség arra, hogy az anyagiakban hiányokat szenvedő emberiség lelkileg vigasztaltassék meg és állittassék rá arra az utra, mely a kibontakozás és egy boldogabb jövő felé vezet.

*

Ezután Dr. Varga Béla főtitkár ismertette alapszabálytervezetünket, egyttal felolvasta E. K. Tanács 2104—931. sz. leiratát is, melyben a Dávid Ferenc-Egylet, az alosztályának elismert Ifjúsági Körok, valamint a D. F. Unitárius Nőkszövetsége célkitűzései, munkakörei és egymáshoz, valamint az Egyházhoz való viszonyaik szabályoztattak. Közgyűlés hosszabb vita után kimondotta, hogy E. K. Tanács fenti leiratának értelmében alapszabálytervezetünk átdolgozandó. Ezt az átdolgozást a központi Választmányra bízta azzal, hogy erre a gyűlésre, melyen az tárgyalatni fog, a vidéki tagozatok is hívassanak meg.

Most a tisztikar és a Választmány egyharmadának alapszabály szerint kilépő tagjai választották meg. A már megválasztott díszelnök és elnök mellé a következő tisztikart választotta meg a közgyűlés. Alelnök: Dr. Boros Györgyné, főtiszt. asszony, ügyvezető alelnök: Dr. Varga Béla, titkár és szerkesztő: Szent-Iványi

Sándor, pénztárnok : Gálfi Lőrinc, jegyző : Ifj. Hadházy Sándor. A Választmány most választásra került egyharmada : Özv. Csathó Pálné, Csifó Salamonné, Guráth Béláné, Dr. Gyergyay Árpádné, Márkos Albertné, Dr. Nagy Árpádné, Puksa Endréné — Dr. Gyergyay Árpád, Patakfalvi Zsigmond, Pálffy Márton, Puksa Endre, Úrmösi József, Úrmösi Károly, Vass Domokos.

Ezután Dr. Abrudbányay Ede elnök a gyűlést bezárta.

Hisszük, hogy ez a közgyűlés nemcsak jelenségeiben, hanem eredményeiben is korszakalkotóvá fog válni Egyházunk történetében s unitárius hitünk egyháztársadalmi megélésében. Sz.-I. S.

.....

TŰZHELY MELLETT

Ó-esztendő.

Az ó-esztendőnek koporsója felett
 Annyi kérdés támad és annyi felelet.
 Miért volt így? Miért volt úgy? mert úgy kellett lenni
 A történetek ellen nem lehetett tenni.
 Mi is volt? Hogy is volt? Kevés öröm, sok roszt
 Sarkunkban járt folyton és győzött a gonosz.
 Hiába a földnek bőséges áldása,
 Mégse volt ki annak kis hasznát is lássa.
 Hiába volt tele a pajta, istálló,
 Hiába volt minden olyan szép, kiváló.
 Szépség, kiválóság nem kapta meg árát
 Rombadőlni látta reménysége várát.
 Dülő reményvárak hányat eltemettek,
 Gazdagokból hányan koldusokká lettek,
 Megszakadó szívvél hány ember megérte:
 „Kétszer és háromszor... Ki ad többet érte!“
 Egy lépés előre, három lépés hátra,
 Megtorpant az élet nagyja, hőse, bátra.
 A sikerek hegye olyan ködbe veszett
 Amit emberi szem hiába keresett.
 Hivatalnok, gazda és a kereskedő
 Álmában is látta... jön az adószedő

És szedték az adót nappal s ha kell éjjel,
 Butort, paplant, párnát vittek szerteszéjjel,
 Mert pénz . . . fizetésre nem volt mindjárt kéznél,
 Ember mit csinálhatsz, merre, hova néznél?
 Adod, odaadod, ami kicsi jód van,
 S azután nézed a nagy semmit boldogan.
 Szomorú boldogság, boldogtalan öröm,
 Be jó, hogy az ó-év távozik, elköszön,
 Hátha elvinne bűt, nyomort, szegénységet,
 Ami minden embert a szívéig éget!
 Hátha valami lesz, valami jobb élet,
 Mitől a haldoklás virulásra éled,
 Mitől a köny, sirás kacagásba támad,
 Koporsóba fekszik a szörnyű nagy bánat!
 Fektesd koporsóba ó-év a bánatunk,
 Hátha új földet és új eget láthatunk
 S az új ég ránk borul, az új föld felnevet,
 Bánatunkkal együtt, ó-év, Isten veled!

Új-esztendő.

Az új-esztendőnek küszöbére állva
 Csak előre nézünk, nem tekintünk hátra.
 Csak előre nézünk új akarásokkal,
 Előbb s fennebb vágyunk mindig egy-egy fokkal.
 Betelik-e vágyunk. betel-e reményünk?
 Erős akarattal bizunk és remélünk,
 Bizunk az Istenben, hisz már megbűnhődtünk,
 Eleget volt borús, sötét ég fölöttünk.
 Bizunk az új-évnek sorsintézésében,
 Hogy talán jobb, szebb lesz, mint ahogy volt régen.
 Hogy a szegénységből gazdagságok nőnek,
 Vidám nótája lesz erdőnek, mezőnek.
 Erdőben, mezőben, ha jön tavasz és nyár
 Kacagó lelki lesz aki azokban jár.
 Lessz pénz, béke, bőség, testvéri szeretet
 Erős kezek fogják a gyöngé kezeket.
 Az ur és a szolga, a szegény és gazdag
 Egymás terhét viszik, egymásnál maradnak,

Minden dolgaikban megértéssel élnek,
 Sziklatornyok lesznek, vihartól nem félnék.
 Egymástól a gyermek, szülő el nem válnak,
 A templomba mennek, az Ur elé állnak,
 Hálaímaát zendít sóvárgó ajakuk,
 Hogy a jó Istennek kegyelme volt rajtuk.
 És rajtuk maradjon tovább mind örökre,
 Termő erő szálljon minden ősi rögre,
 Virágok nyiljanak, legyen kalásztenger,
 S megkapja jutalmát minden küzdő ember,
 Bizunk az új-évben, hátha ujak leszünk
 Hátha megmaradunk, hátha el nem veszünk!
 Az életfrontokon győzve megmaradunk,
 Élünk a Krisztusban, soha meg nem halunk!
 Reménységünk váltsd be,
 Új esztendő, kérünk,
 Boldogságért pezsdül, lobban fel a vérünk,
 Boldogíts mindenkit, ujíts meg mindenkit.
 Ne lehessen siró arccal látni senkit,
 Legyen elégedett, gazdag, igaz élet,
 Amilyet csak ember várhat és remélhet!
 Tűnjön el, muljon el minden, mi veszendő,
 Valósítsd álmunkat, légy boldog esztendő!

Vári Domokos.

.....

ELSŐ ROMÁNIAI FALUSI BAROMFITENYÉSZTŐ SZÖVETKEZET

„AVICULTURA“

**CĂDACIU
KADÁCS**

P. U. SIMONEȘTI,
JUD. ODORHEIU—
UDVARHELY M.

—•—

Árjegyzék kívánatra
ingyen! — Olcsó és
megbízható beszer-
zési forrás! Szö-
vetkezeteknek
árengedmény!

Magas hozamra, tehát haszonra tenyésztett

**fehér amerikai Leghorn,
vörös Rhode Island,
fehér Erdélyi Kopasznyaku,
Khaki Cambell és
Pekingi kacsá.**

Tenyészállatai után beszerezhetők:

**tenyésztőjások, napos-
csirkék és kacsák, növen-
dék állatok és tenyész-
kakasok.**

Albert Dénes halála.

A kolozsvári unitárius egyházközség január hó 31-én tartott kebli-tanácsi ülésén jelenvolt kebli tanácsosok — az elnöki bejelentésből — mély megilletődéssel vették tudomásul, hogy az unitárius egyháznak egy nem is olyan régen még oszlopos tagja kidült az élők sorából. Az a gyász azonban, amelynek a kolozsvári kebli tanácsosok megilletődöttsége felállással adta jelét, nem csupán a kolozsvári unitárius egyházközség gyásza, amelynek *Albert Dénes* hosszú időn keresztül egyik legbuzgóbb és érdeklődőbb kebli tanácsosa volt, majd pedig egy 10.000 leus alapítványával jóltevője s ez áldozatkészségének elismeréséül örökös tiszteletbeli presbitere lett. Gyásza ez sokaknak, akik az ő jótéteményét élvezték s akiken ő, az ő néhai áldott, jóságos szívü élettársával — az ők mindig segítsére kész szívjóságukkal — segítettek. S gyásza az egész magyar unitárius egyháznak, amelynek jó ideig hűséges, odaadó jószágigazgatója volt, aki az ő erős gyakorlati érzékével és önzetlen egyházszeretetből fakadó gondosságával igen nagy hasznára volt — boldogabb időkben — egyházának. Pátriárkai korra emlékeztető életkorban, életének 96-ik évében tért örök pihenőre ez a tevékenységben majdnem végig fáradhatatlan öreg szolgája az Urnak, aki amilyen szívós volt testi erőben, oly szilárdan, szinte makacsul ragaszkodó elveihez és meggyőződéséhez; tipikus példája az erős székely fajszeretnek s a nem fitogtatott s csak „Uram, Uram kiáltásokban“ hanem jó cselekedetekben és áldozatos egyházszeretben mutatkozó unitárius vallásosságnak. Temetése január 28-án d. u. 3 órakor volt s azon dr. Varga Béla egyházi főjegyző bucsuztatta el a néhait, érdemeit szépen méltató beszédben.

Emléke áldott, nyugalma csendes legyen!

Ü. K.

A marosvásárhelyi szanatorium,

hol egyházunknak ágy-alapítványa van, melyet belső-ember afiai és hozzátartozóik szükség szerint ingyenesen és kedvezményesen igénybe vehetnek, a más — fizetéssel felveendő — betegek részére az alábbi díjakat állapította meg:

Napi ápolási és ellátási díj I. oszt. Külön	
szobában	Lei 360.—
II. oszt. 2 ágyas szobában	„ 240.—
Klinikai osztályon	„ 120.—
Ugyanitt orvosi gyógykezelés napi	„ 60.—
Műtét ad maximum	„ 2000.—
Sima szülés egy heti ellátással együtt	„ 2000.—

Röntgen stb. a rendes díj 50%-a. Az elhasznált anyag-, gyógy- és kötszer külön fizetendő. Quarc, diaterma, villany- és vizgyógyászat. Szabad orvosválasztás. Nyilvános szénsavas-, kén- és egyéb gyógy-, kád- és gőzfürdő.

Egyházi hírek.

Rovatvezető: ÜRMÖSSI JÓZSEF.

Egyházi Főtanácsi gyűlés. Egyházi lapunk megkisebbitett terjedelme miatt, csak rövid főbb vonásokban adhatunk tudósítást, egyházi községeink vezetősége a kiadandó főtanácsi jegyzőkönyvben részletes tájékoztatást kap. A megjelentek létszáma az előző évekhez arányitva sokkal kevesebb volt, de a helyzetet véve figyelembe, csoda, hogy ennyien is voltak. Az elnöki tisztelet püspök urunk és főgondnok uraink töltötték be.

Dr. Ferenczy Géza főgondnok ur elnöki megnyitó szavaiban vázolta a minden tekintetben súlyos gazdasági és anyagi helyzetet, továbbá az államsegély nagymérvű lecsökkentésével előálló válságos küzdelmet. Mindezeknek lektizdésére, átélésére pedig egyetlen lehetőség mutatkozik: igényeinknek a minimumon alóli leszállítása. A küzdelem nekünk életerőnk, mely acélozza kitartásunkat, fokozza az egymás iránti szeretetünket, összekovácsol az egymásért és intézményeinkérti közös munkára s átélésre segít. Erre hívja fel a Főtanács és egyetemes egyházunk minden tagját.

A püspök évi jelentése nyíltan tár fel minden eseményt, nem kerül el a nehézségeket sem. Fájdalommal említi fel, hogy hamis aláírással feljelentés ment ellene a miniszterhez és az ügyészséghez sikkasztásért. Eliszméli a hivatalos látogatásokat, a kinevezéseket, új egyházközségek alakulását, a régiak nehézségeit, az állam szűkmarkuságát s minden momentumot, ami valamennyire is fontos volt a múlt év történetében. Aztán ismerteti a külföldi unitárizmus helyzetét, kapcsolatait révén. Ez az egyetlen pont, ami derűssé teszi az arcokat, amiben biztató kép van, aminek hatása alatt felolvad a keserűség. Ugy az angol, mint az amerikai unitáriusok külön üdvözlét küldöttek a főtanácsnak, Prágából dr. Capek örömmel jelenti, hogy az unitáriusok száma egyre nő, a Filippini-szigeteken pedig egyszerre 3 millió lélek tért át az unitárius vallásra dr. Aglippay érsekkel egyetemben. A maroknyi kis erdélyi unitáriusok friss hitet merítettek ezekből a felemelő hírekből.

Vári Albert koll. vallástanár felszólalására és indítványára a főtanácsi gyűlés megbotránkozását fejezi ki a püspök személye ellen történt gyáva és alattomos módon történt támadás ellen, mert ilyen eset egyházunk 350 éves történetében még nem fordult elő.

Az E. K. Tanács évi jelentését dr. Mikó Lőrinc egyh. titkár referálta gondos, körültekintő összeállításban.

Az iskolák fenntartásának kérdése körül volt szélesebbkörű tárgyalás, de végleges megállapodás nem történhetett a bizonytalan anyagi helyzet miatt. A nyugdíjilletékek és járandóságok leszállítása kérdésében csaknem egyhanguan határozott a főtanács, bár sajnálattal kellett hallanunk egy pár felszólalásból az ifjaknak az öregek elleni kitörését. Ez szomorú eltévelyedése az együttérzésre és egymás támogatására elhívott érzelmeknek.

A választások során a kolozsvári kollégium új felügyelő gondnokaivá dr. Gál Kelement, akit 40 éves szolgálata alkalmából meleg ünneplésben részesítettek s érdemei elismerésül juttatták új díszéhez, valamint dr. Gyergyai Árpád volt egyetemi rendkívüli tanárt, az ország határain túl is ismert nevű tudóst választották meg. A kollégium régi felügyelő gondnoka, dr. Ferencz József, szintén a helyén maradt. Az elhunyt dr. Várady Aurél helyére a jogügyi bizottság elnökének dr. Lukácsi Józsefet választották meg, míg a közigazgatási bíróságban Ürmösi Kálmán volt táblabíró foglalta el a helyét. A többi bizottságokat szintén kiegészítették a szükség szerint.

Az általános évi számadások és a különböző iskolai és tanügyi jelentések elhangzása után tudomásul vette a főtanács a vagyommérleget s miután jelen bizonytalan anyagi helyzetben reális költségvetés összeállítható nem volt, erre az E. K. Tanácsot felhatalmazta. Az előadók és a főtanácsi biz. által előkészített és átvizsgált ügyek lehetővé tették, hogy a főtanácsi ülés vasárnap (dec. 13-án) éjjel 11 órakor véget is ért. A délelőtti ünnepi istentiszteleten Sigmond József székelyudvarhelyi unitárius lelkész prédikált igen szép hatásos beszédben az egyházhoz való ragaszkodás és szeretet szükségességéről.

Az idei Berde ebéd nevezetessége az volt, hogy az unitáriusok fejedelmi jóltevőjük szellemében mintegy külső megnyilatkozást is tettek önfeláldozásuk mellett, kétfogásos ebédjük ára terítékenként mindössze 20 lej volt, hogy abban mindenki részesülhessen s hogy a megmaradó pénzzel inkább kulturcéljaikat szolgálják. Ennek a gondolatnak adott szép beszéd kíséretében hangot a Berde-serleggel kezében az ünnepi ebéd hivatalos szónoka, Halmágyi János marosvásárhelyi esperes is, aki Berde emlékéit idézve, tett ígéretet a hagyományok szent megőrzésére.

Főtiszt. püspök ur a bethlenszentmiklósi és a pipei egyházközségek közgyűléseinek határozata alapján Sebe Ferenc lelkészt Bethlenszentmiklósról, Kozma Béla lelkészt Pipére áthelyezte illetve kinevezte.

A bethlenszentmiklósi egyházközség közgyűlése egyhangu határozattal az unitárius kántor-tanítói állásra Kozma Miklós ádámosi énekvezért választotta meg, kit a püspök ur ki is nevezett. Kozma afia ambiciózus törekvéseinek — melynek ének és zenei téren tanuságát adta — szép munkatér nyílik a gyermekserg és ifjúság körében. Isten áldása kísérje munkáját.

Fazakas Jenő recsenyédi lelkész és Vass Juliánna kénosi urleány 1931. december 30-án házasságot kötöttek a kedves családi és rokoni kör részvétele s jókívánatai mellett. A recsenyédi hívek is osztoztak az örömben, mert nemcsak szép számban vettek részt az ünnepségen, hanem a hazatérő új párt díszesen fogadták s tiszteletükre vacsorát rendeztek. Isten áldása kísérje az új párt és segítse abban a papi munkában, mely az ifju lelkészre és feleségére vár a gyülekezet népe körében.

Nagy Béla lelkészjelölt 1931. december hónapban a lelkészképesítő vizsgát sikerrel letette s így a lelkészjelöltek sorába felvétellett.

Id. Máthé Lajos firtosváraljai lelkész kérte nyugdíjazását, de a válságos pénzügyi helyzet, a nyugdíjbizottságot, felelősége tudatában, óvatosságra intette és az ügy nem volt oly gyorsan keresztülvihető, mint az ezelőttiek. Így is azonban a bizottság — tekintettel kérelmező lelkész betegségére — méltányosságból javasolta az E. K. Tanácsnak 1932. április 1-től nyugalomba bocsátását.

Göncz Mihály szentivánlaborfalvi és Péter Sándor székelymuzsnai lelkészek is beadták nyugdíjazás iránti kérelmüket. A nyugdíjbizottság a közelebbi teljes-ülésén fog javaslatot tenni, mely valószínűleg a matematikai-mérleg elkészítése után lesz.

Az E. K. Tanács a Főtanács határozata alapján új körü felügyelő-gondnok választására utasította az udvarhelyi egyházkört, mivel Br. Daniel Ferenc vargyasi nagybirtokos afia nem vállalta el e tisztséget.

Müsoros D. F. Nőgy'eti kö'ökek. A D. F.-E. női tagozatának választmánya február 4-én, március 3-án és április 1-én a püspöki lakásban kötőkéket rendez, melyekre az unitárius családokat és azok vendégeit meghívja és testvéri szeretettel várja.

Müsor. Február 5-én: Zongorán játszik Ütő Mária, angliai élményeiről felolvas Pálffy Rózsika, hegedűn játszik dr. Kiss Béla, énekel Puksa Endréné.

Március 3-án: Felolvasást tart S. Nagy László. Trio, előadják Márkos Albertné és a Márkos-fivérek, Szabolcska verseiből szaval Pap Dodó, énekel Ürmösy Magda, zongorán kíséri Mihályfy Irén.

Április 1-én: Zongorán játszik Raffai Andrásné, énekel Gyallay Domokosné, „Karcolatok az újságíró életéből“, előadja Végh József, tréfák, előadja Weress Jenőné. Kezdeté délután 5 órakor.

.....

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Előfizetőinkhöz! Mindenekelőtt elnézést kell kérnünk azért, hogy most a január—februári számot — rajtunk kívül álló okokból — együtt kellett megjelentetnünk. Azonkívül fel szeretnénk hívni előfizetőink figyelmét hátrálékaikra. A Közlöny mindig nagy tapintattal és megértéssel kezelte ezt a kérdést, sokszor két-három éves hátrálékosoknak is tovább küldötte a lapot, mert tudta, hogy előbb-utóbb csak megkapja az elmaradt előfizetési díjakat. Hiszen legtöbb esetben csak feledékenységen, vagy kényelem szereteten mulott, hogy az előfizetési díjakat nem küldötte meg valaki idejében. Ma már, azonban, olyan nehézzé váltak a gazdasági viszonyok, hogy a Közlöny nem tudja pótolni a hátrálékos előfizetők díjait. Ugyan-

ezek a nehéz gazdasági viszonyok — tudjuk — előfizetőinket is sajtják. Mégis, hinni merjük, hogy aki kellőleg értékelni tudja a Közlöny fontosságát egyházi életünkben, azt az évi *hatvan leu* valahogyan csak elő tudja teremteni. Kérjük tehát előfizetőinket, küldjék be hátralékos díjaikat, mert a Közlöny a legnagyobb nehézségekkel küzd s csak azoknak fog ezentul járni, akik, bármily kis összeg beküldésével is, bizonyosságot tesznek jóakaraturól és ügybuzgóságukról. Hisszük, hogy épen ma, amikor szellemi segítségre a legnagyobb szükség van — ma már csak egy lelkileg megújult emberiség tudja megmenteni ezt a veszendő világot! — előfizetőink ki fognak tartani a Közlöny mellett.

A székelykereszturi unitárius főgimnázium „Br. Orbán Balázs“ önképzőköre díszközgyűlés keretében ünnepelte meg Kazinczy Ferenc halálának 100-ik évfordulóját f. évi december 6-án. Műsor a következő volt: 1. „Zendül a dal“, énekelte az ifjuság dalárdája. 2. „Kazinczy emlékezete“ címen beszédet mondott Ütő Lajos VII. o. tanuló, ifjusági elnök. 3. Da Tanba: „Dal“, zongorán játszotta Szakáts Zoltán VII. o. tanuló. 4. Kazinczy leveleiből felolvasott Elekes András VII. o. tanuló. 5. Reményik S.: „A pacsirta“, szavalta Balázs János VII. o. tanuló. 6. Bloch: „Magyar rapszódia“, hegedűn játszotta Benkő Géza VII. o. tanuló, zongorán kísérte Szentmártoni Lenke. 7. Ábrányi Emil: „Magyar nyelv“, szavalta Szolga Ferenc VII. o. tanuló. 8. Népdalokat énekelt az ifjuság dalárdája. Az ünnepségen nagy számban jelentek meg a szülők és az ifjuság barátai. A szereplők kivétel nélkül szép sikert értek el; a közönség lelkes tapsal honorálta munkájukat. Az adományokat az ifjuság könyvtárgyarapítására fordítja a vezetőség.

A Székelykereszturi Unitárius Nőszövetség karácsonyfája. Ez évben is egyik nemes törekvésünk volt szegény hitrokainak fölsegítése Ezt főképpen karácsony alkalmával, december 23-án eszközöltük. Mintegy 3000 leu értéket osztottunk ki. A nemes szívek hozták össze. Lelki öröm volt, hogy az adakozók sorában szép számban vannak a jó székely asszonyaink is. Szomorú jelenség azonban, hogy a felsőbb körben egy kevés helyen nem találkozzunk elég megértéssel. Az igazi műveltség megnyilvánulása, hogy tetteikben a szent cél irányítsa ennek birtokosait. Személyi érzelmek eltörpülnek. Bekapcsolódnak a nemes ügy munkásai közé. Szellemi és anyagi erejüket készséggel viszik a közjó oltárára. A nagy többség itt is velünk volt és velünk van. Nagy készséggel szolgálta és szolgálja egyletünk nemes célját. Mikor tette van szükség, siettek és sietnek a nemes munkára. Főleg ezek nemes munkája tette lehetővé ez évben az anyagi segítségnyújtást. Illesse hálás elismerés őket és adakozóinkat az elnökség és a segítségben részesülő szegényeink részéről. 18 szegény családuknak részesült élelemben és 8 iskolás gyermek ruhasegélyben. Boldogság lett volna ránk, hogyha nagyobb mérvű segélyt nyújthattunk volna. A nyomorító gazdasági viszonyok azonban itt is megbénítólag hatottak. Küzdelemteljes évünk

végén hálás köszönetet mondunk egyleti életünkben tevékenykedőknek s kérjük áldásos munkásságukat a jövőre is. Boldog újévet kívánunk egyletünk minden tagjának. Hozzon az ujesztendő mindnyájunk számára egy szebb jövőt. — Székelykeresztur, 1931 december 26-án. *Pap Mózesné*, elnöknő.

Egy papné — írja a Chr. R. — egyik héten a következő megbízásokat kapta és teljesítette: imát mondott a missziós összejövetelen; bíráskodott egy mérsékletességi vitában; ellátta a szomszéd község nőszövetségét; beszédet írt egy aranylakodalmra; kalácsot sütött vacsorára; megbírálta a felsőbb osztályos tanulók pályadíjra írt dolgozatait; pohárköszöntőt írt a felsőbb leányiskolai banketre; elnökölt egy rendező bizottságban; egy estvéli istentiszteleten ő játszott harmoniumon; meglátogatta a kórházi betegeket. Ezek mellett végezte a háztartás gondjait. Szép és követendő példa.

Pályázat külföldi ösztöndijakra. Az Oxfordban és Manchesterben levő unitárius teol. Akadémiákra pályázatot hirdetek. Pályázhatnak szigorló és negyedévet végző hittanhallgatók. A pályázó köteles szándékát legkésőbb 1932 február 31-ig írásban bejelenteni a püspöki hivatalhoz. A tanfolyam két (2) évig tart. Pályázó köteles írásbeli és szóbeli vizsgát tenni. Az írásbeli feladat tárgyát a vizsgáló bizottság jelöli ki. A szóbeli vizsga tárgyai: angol nyelv és irodalom, latin és görög auctorok. A pályázó köteles magát orvosi vizsgálat alá vetni. Csakis teljesen ép és egészséges ifju bocsátható ki. A *Channing House*-ba a jövő iskolai évre tanulót nem vehetnek fel. *Dr. Boros György*, püspök.

Hymen. Vettük az alábbi kedves tudósítást: *Lőfi Emma*, Torda és *Dr. Ferenczi Sándor*, kolozsvári kollégiumunk tanára, jegyesek. Istennek áldását kérjük, hogy ez az eljegyzés hosszú és boldog házasságban teljesüljön be.

Tanári vizsga. *Ifj. Hadházy Sándor*, a kolozsvári koll. intern. nevelője, január 27-én letette a kolozsvári egyetemen a „licența“-t, azaz a tanári képesítő vizsgát. Ez a néhány sor varázsszóval heroikus küzdelemnek a diadalát jelenti. *Ifj. Hadházy Sándor* még 1923-ban megszerezte tanári képesítését a görög-latin szakra és rövid ideig tanított is kolozsvári kollégiumunkban, de az inspektorátus megvonta tőle a tanítási engedélyt, azon az alapon, hogy tanári diplomáját nem Romániában, hanem Szegeden szerezte meg. E betiltás után pár évig a Renner börtgyárban dolgozott, de nem tudott hűtlen lenni igazi hivatásához és ezért ismét neki vágott a tanári diploma megszerzésének nehéz feladatához. Ujra kellett kezdeni mindent, újabb négy évig kellett a volt tanárnak ismét tanulóvá lennie s egy új mezőn, a történelem-földrajz szakon, résztvennie szemináriumokban, kollokviumokban, vizsgákon. Most aztán megjött ennek a kitaró munkának a jutalma, a licența-t letéve, most már ismét taníthat a közben tanulóvá degradált hajdani tanár. Ilyen tréfákat üz a XX-ik századi „béke“ az emberekkel, ilyen megpróbáltatásoknak teszi ki. De amíg hasonló kitarásu, törhetetlen bátorsággal és hivatásérzéssel

küzdő ifjaink lesznek, addig a sors nem vehet diadalmat rajtunk. Ifj Hadházy Sándornak szívből gratulálunk és őszintén kívánjuk, hogy minamarabb felvehesse a kényszerítő körülmények hatása alatt megszakitott tanári munkásságát egyházunk és fajunk javára.

Halálozás. A régi erdélyi magyar társadalomnak köztiszteletben álló tagja volt sepsiszentiványi *Szent-Iványi István*, egyházunknak hosszú éveken át egykori jószágigazgatója. Évekkel ezelőtt Magyarországra, Vámospércsre költözött, ahol ez év január 8-án 78 éves korában meghalt. Halálát kiterjedt rokonság és barátainak köre gyászolja. Pihenése legyen csendes!

Dr. Váradai Aurél emlékalap. Egyházunk kiváló, derék munkása elhunytával koszoru megváltás címen egy alap létesítésére adakoztak: dr. Boros György 200, dr. Klumák János 200, Erdélyi Irodalmi Társaság 600, Unitárius Teol. Akadémia 1000, dr. Ferencz József 200, Ürmösi Ká-oly esperes 100, dr. Abrudbányay Ede 100, S Nagy László 100, Németh István 40 leu, összesen 2540 leu. Ez összeg takarékpénztárban van elhelyezve. Tisztelettel felkérem azokat, akik ez alap gyarapításához hozzá óhajtanának járulni, hogy adományukat méltóztassanak hozzám küldeni. Hadházy Sándor pénztárnok. Kolozsvár, Calea M. Foch 12.

Albert Dénes és neje Szigethy Ilka alapítvány. E címen Albert Dénes boldog emlékü afia életében egy 10.000 leus alapot létesített a kolozsvári unitárius egyházközségnél. Ez alap máig 14 748 leu összegre szaporodott. Az alap gyarapítására koszoru megváltás címen dr. Mikó Imre 200 leu és Kelemen Lajos fiait 200 leu összeget adományoztak. Midőn ez adományokat hálás köszönettel nyugtázom, felkérem Albert Dénes afia rokonait, tisztelőit, barátait, hogy az alapítvány növelésére, koszoru megváltás címen adományaikat hozzám küldeni méltóztassanak. Hadházy Sándor pénztárnok. Kolozsvár, Calea M. Foch 12.

Munkanélküliek segélyezése karácsonykor. Az ijesztő mértékben növekvő munkanélküliség, a rettenetes szegénység, éhség és nyomor látása ösztönzött arra, hogy mi, unitárius nők is az unitárius családfenntartó munkanélküliek segítségére siessünk. Örömmel jelentem, hogy 12 asszonyunk lelkes, fáradságot nem ismerő tevékenysége mellett a következő szép eredményt értük el: Ruhaneműekben, élelmiszerekben, fűtőanyagban és pénzben segélyt nyújtottuk 63 esetben 60 családnak. A részletes kimutatást bárki megtekintheti. Az alulírott hölgyek ivein az alábbiak gyűltek össze: Boros Györgyné 2290 leu, 5 mázsa fa, 10 kg. zsir, ruhaneműek és élelmiszerek. Ürmösy Józsefné 530 leu, 30 zsák forgács és ruhaneműek. Guráth Béláné 40 leu, 10 kenyér, élelmiszerek. Útő Lajosné élelmiszerek. Gyallay Domokosné 170 leu. Puksa Endréné 2000 leu. Weress Jenőné ruhaneműek, 3 pár uj cipő és élelmiszerek. Gálty Lőrincné 300 leu, ruhanemű és 20 kg krumpli. Szentiványi Sándorné gyermekruhák. Hintz Györgyné sok ruhanemű. Botár Istvánné ruhaneműek. Patakfalvy Zsigmondné husfélék. Pálffy Mártonné ruhaneműek.

Ezeken kívül elismerésemet és köszönetemet kell kifejeznem elemi iskoláink és gimnáziumunk növendékeinek, kik nemes lelkesültséggel vettek részt admányaikkal a szép eredmény elérésében. Miután gyűjtött pénzünkből 1860 leu megmaradt, valamint 10 kgr. zsír és különböző élelmiszerek vannak megígérve, elhatároztuk hogy február elején újabb segélyben fogjuk részesíteni szegényeinket. *Dr. Boros Györgyné*, püspökné.

A brassói unitárius egyházközség jó karban levő harmoniumot keres. Értesítés a feltételek megjelölésével brassói unitárius lelkészi hivatal címére küldendő, Rózsater 10. szám.

Az Unitárius egyetemes lelkésztestület a múlt év december 12-én tartotta meg évi rendes közgyűlését. Csifó Salamon elnöki megnyitója előtt Fikker János kolozsvári segédlelkész imádkozott. A tárgyalandó ügyek számára és fontosságára való tekintettel a gyűlés elhatározta, hogy a Szent-Iványi Sándor lelkész ez alkalomra kitűzött felolvasása a tárgysorozat végére kerüljön. Ezután a gyűlés tárgyról-tárgyra haladva megbeszélte és megvitatta azokat a kérdéseket, melyek ezen alkalommal az egyetemes papság életében adódtak. Az egyes körök jelentéseket olvastak fel, melyek mind komoly munkáról és ügybuzgóságról tettek bizonyosságot. Ezen jelentések után következtek azok az érdekes és eleven megbeszélések, melyek az 1932-ik évre tervezett „Unitárius Szószék” 25 éves jubileumi számának tartalmára vonatkoztak. Több más érdekes és időszerű pont tárgyalása mellett a gyűlés egyik kiemelkedő része volt az új alapszabálytervezetről való vita, mely végül is csak elvi határozatokban ért véget.

A gyűlésen kevés számmal voltak jelen a lelkészek, de Csifó Salamon bizó és lelkesedő magatartásával, mint elnök és mint karátárs elevenné és ügyvezetővé tette a gyülekezést. Az új tisztikarismét Csifó Salamon vezetésével indul az ujesztendőnek. Alelnök: Benczédi Pál, pénztárnok: Ürmösy Károly, szerkesztő: Sigmond József, jegyző: Fekete Lajos, titkár: Fikker János lett.

A szentmihályfalvi unitárius egyházközség karácsony másodnapján este műkedvelői előadással egybekötött táncmulatságot rendezett az egyházközség javára. Színre került Tóth Ede örökszép népsziműve: *A fatu rossza*. A szereplők mindannyian a közönség osztatlan tetszését érdemelték ki. Köszönet illeti a kiváló munkáért az egyházközség derék lelkészét Gálfi Andrászt és a szindarab rendezőjét Tóth József tanítót, kik időt és fáradságot nem kímélve buzgólkodtak e kellemes estély sikeréért.

A kolozsvári D. F. Unitárius Nők Szövetsége dec. 6-án délután jól sikerült vallásos ünnepélyt rendezett az Unitárius Kolégium disztermében a szegény gyermekek karácsonyi felségélyezése javára. Műsor: 1. Quartett, előadták: S. Kouba Paula, Biasini S., Mestitz és Stransky. 2. Szavalt Fikker János s. lelkész. 3. Énekelt Ürmösi Magda, zongorán kísérte Mihályffy Irén, tanárnő. 4. A régi rossz időkről előadást tartott: Kelemen Lajos, tanár. 5. Énekelt a

teológia énekkara, Ütő Lajos karnagy vezényletével. Ugyanitt említjük meg azt a kedves *karácsonyfa-ünnepélyt*, melyet Nőszövetségünk dec. 20-án délután rendezett elemi iskolás gyermekeinknek. A műsoron mind gyermekek szerepeltek szavalatokkal, élőképekkel és énekekkel, kiket aztán megajándékozott a Nők Szövetsége ruhával és cukorral. Öröm volt látni azt a sok boldogságtól kipirult gyermekarcot. Kiosztottak 25.000 leu értékű ruhaneműt, összesen 90 gyermek között. Pénzsegélyt adtak: 2000 leut több szegény család részére. Imát Ürmösy Károly esperes ur mondott.

Orgonahangverseny a kolozsvári unitárius templomban.

Dec. 21-én gyönyörű hangverseny élvezésében volt része kolozsvár zenekedvelő közönségének: Zsizsmann Rezső orgonaművész és M. Lévy Ilonka operaénekesnő közreműködésével. Mindkét művész tudásának legjavát adta. E helyen is illesse köszönet a kiváló művészeket szereplésükért.

Az Unitárius Irodalmi Társaság évi közgyűlése. A Főtanács előtti szombatn d. u. 3 órakor tartotta évi közgyűlését az Unitárius Irodalmi Társaság dr. Ferenczy Géza főgondnok ur elnöklete alatt, melyen S. Nagy László főtitkár számolt be a Társaság évi működéséről és Vári Albert a Keresztény Magvető szerkesztéséről. A közgyűlés elismerő köszönetet szavazott meg a Társaság vezetőségének a lelkes munkásságért.

A kolozsvári Dávid Ferenc-Egylet Ifjúsági Köre, dec. 17-én délután az Unitárius Kollégium dísztermében *műsoros délutánt* rendezett az Unitárius Egyház „Közalapja” javára. A műsoron szerepeltek: Bedő Boriska, S. Nagy László, Gál Nusi, Kriza Judith és dr. Gál Kelemen tb. igazgató. Szótlanul nem tudunk elmenni e tény mellett. Bajba jutott egyházunk hajóját az ifjúság is igyekszik csendes vizekre visszavezetni. Ime, a kolozsvári ifjúság példát mutatott. Várjuk a folytatást.

Egy cseléd halála. Az amerikai Brooklin városában Connelley Hanna cselédleány meghalt és 1000 dollárnyi (kb. 166.000 leu) megtakarított pénzét gazdájának, Cabot Henrynének hagyta végrendeletileg. Amerikában ez nem az első eset, amikor szolgák és cselédek a jó bánásmódért iparkodnak hálájukat minden módon kimutatni. Természetesen, mint minden dolognak, úgy ennek is két oldala van. Az egyik oldal a cseléd háládatossága, a másik oldal viszont a gazda jó bánásmódja alkalmazottjával szemben. Mind a két oldal igen megszívlelendő példát mutat, melyet követni — nálunk sem volna hátrányos.

Nyugtázás. Az egylet pénztárába 1931. november hó 1-től 1932. január 28-ig előfizetői díjat fizettek: Jakabfi Erzsébet Kolozsvár, Brázovay Dezsóné Sarmisegetusa, Rostás Róza Torda, Hegedüs Gyuláné Kézdivásárhely, Kozma Miklós Nagyajta, Létay László Temesvár, Zivny Antalné Olasztelek 1932-re; Bölöni Mihály Mezőkirályfalva 1931—1933-ra; Szabó Ferenc, Pap György Dicsőszentmárton, Iszlay Albert Szentgerice, Imre Mihályné, Szász Gábor, Au-

tóni Józsefné Olthévíz, Szabó Lajos Marosvásárhely, Gyulay Árpád Korond, Simén Béla Tustya 1930-ra; Keresztély Lajos Kolozsvár, özv. Bedő Józsefné Oklánd, Boros Jenő, Unitárius Főgimnázium Önképzőköre Székelykeresztur, Benczédy Ferenc Tarcsafalva, Kádár József Dés, Benczédy Sándorné Medesér, Máté Sándor Bágyon, Dezső János Kolozsvár 1931-re; Unitárius Egyházközség Dicsőszentmárton 1929-re; Sándor Gergely Désfalva 1925-re; Unitárius Egyházközség Ádámos 1926-ra; Dr. Erdődy Endre Magyarországot, Szabó Imréné Zalán 1929—1931-re; Révész József Olthévíz, Gál Lajos Alsógárd, Unitárius Egyházközség Korond, özv. Nagy Lajosné, Vass Dénes Marosvásárhely 1930—1931-re; Pálffy Kálmán Szilágykraszna, Sikó Lajos Kolozsvár, Tóth Vilmos Szentábrahám, Deák Ferenc Kolozsvár, Kónya Lőrincné Szentegyházafalu, dr. Bella Edéné Marosvásárhely, Weress László Kolozsvár, özv. Csongvay Lajosné Marosvásárhely 1931—1932-re; Unitárius Egyházközség Homoródujfalu 1929—1930-ra; Özv. Csépi Mihályné Bágyon 1928—1931-re; Csongvay Dénes Bágyon 1927—1931-re; Csöbel Jánosné Resica 1929—1930-ra; Bartalis Erzsike Székelyudvarhely 1930—1932-re; Nagy Árpád Dombó 1928—1930-ra.

Alapítói díjban fizetett Fazakas József Brassó 500 leut (második részlet).

Kolozsvár, 1932. január 28-án.

Gálfi Lőrinc, pénztárnok,

Irodalom.

Lapunk megszűkölt terjedelme következtében, sajnos, nem adhatunk egyelőre részletes ismertetéseket az újabban megjelent könyvekről, mindössze csak felhívjuk olvasóink figyelmét az érdemesebbekre. Amily sajnálattal kell ezt olvasóink tudomására hoznunk, épp oly örömmel adunk hírt arról, hogy a nehéz gazdasági viszonyok ellenére, mintha az eddiginél nagyobb termés jelentkezne; régóta nem futott össze szerkesztőségünk asztalán egyszerre annyi könyv, mint most. Ez egyuttal azt is jelenti, hogy szellemi munkásaink megértették az idők szavát s a gazdasági javakban szűkölködő emberiségnek szellemi javakkal sietnek vigasztalására. Felhívják figyelmünket arra az eltagadhatatlan, de mégis sokszor elfeledett igazságra, hogy életünk el nem muló és meg nem semmisülhető javai szellemiekben, a lélek kincseiben vannak. Iróinknak ez a feladat-vállalása annál dicséretesebb, mert bizony manapság könyvet kiadni annyi, mint ráfizetni az író részéről. Méltányoljuk hát áldozathozatalukat és vásároljunk könyveikből megmaradt filléreinken.

Kovács Lajos brassói lelkész „Ébresztgetés“ c. kötetét megküldötte mindazoknak a lelkészeknek, tanítóknak és egyházközségeknek, akik és amelyek megrendelték. Az utánvétel költségével

nem akarta terhelni az illetőket s így az egyházi pénztárt kérte meg, hogy a fizetésekből vonja le a megküldött példányok összegét, minek szíves tudomásul vételét kéri.

Szentmártoni Kálmán: *Nagy nyomoruságok a napoleoni háborúk után.* 20 old. Globus könyvnyomda Székelyudvarhely, 1931. Alapos tanulmány alapján bemutatja az akkori idők sok baját, nyomoruságát, összehasonlítva azokat napjaink nehéz viszonyaival. Együttal pedig a történelmi szemlélet alapján buzdít reménységre, kitartásra és bizalomra a jövővel szemben. Időszerű és hasznos olvasmány mindenki számára.

Báró Bánffy Jánosné, Wesselényi Józefa bárónő emlékirata 1848—49-i élményeiről. Sajtó alá rendezte és életrajzot írt hozzá *Kelemen Lajos*. Kiadja a *Losonczy Báró Bánffy család*. 84 old. Minerva, 1931. Egy kiváló műveltségű, nemesen magyar érzésű arisztokrata hölgy megfigyeléseit és benyomásait tárja élénk ez az emlékirat az 1848—49-i évek sok megpróbáltatással teljes eseményeiről. Ez emlékirat történelmi értékén felül a mi megpróbáltatásunk óráiban megbecsülhetetlen forrása hitünk és bizalmunk újraéledésének. Ajánljuk olvasóinknak.

Dr. Gál Kelemen: *Iorga oktatásügyi törvényei.* Külön lenyomat az Erdélyi Múzeum 7—9-ik számából. 34 oldal. Szerző behatóan ismerteti azokat a törvényeket, melyekkel Iorga Miklós, az európai hírű tudós, Románia jelenlegi miniszterelnöke, új alapokra akarta fektetni az oktatásügyet. E törvények négy csoportra (I. A bakkalaureátusi. II. A középiskolai törvény. III. A közoktatásügyi minisztérium átszervezése és IV. Az egyetemek autonómiaja) vannak osztva. Gondos, szakszerű tanulmány.

„Három felolvasás az Unitárizmusról“. A „Keresztény Magvető Füzetei“-nek 6-ik számaként jelent meg s dr. Gál Kelemen, Vári Albert és dr. Varga Béla felolvasásait tartalmazza az unitárizmusnak az individuálizmus-, racionálizmus- és konfesszionálizmushoz való viszonyáról. Világos és könnyen érthető stílussal megírt értekezéseit mindenki élvezettel és tanulsággal olvashatja. Ára 15 leu.

Fenti könyvek kaphatók az Iratterjesztőnél, Kolozsvár, Unitárius Kollégium.

Alapítói díj 1000 leu, minek ellenében az Unitárius Közlöny ingyen jár!

Minden kézirat Szent-Iványi Sándor szerkesztő címére Cluj-Kolozsvár, Unitárius Kollégium küldendő.

Kéziratokat nem adunk vissza!

Előfizetési ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 L. egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapítódíj 1000 L. Minden pénz Gálfi Lőrinc egyleti pénztárhoz küldendő.

Nyomatott „Corvin“-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17